

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру

Силабус курсу
"Основи с/г виробництва та аграрної економіки"

Обсяг	Загальна кількість: кредитів 4; годин - 120; залікових модулів - 2; змістовних модулів - 4
Семестр, Рік	IV / 8
Дні, Час, Місце	за розкладом занять
Викладач (і)	Тригуб Валентина Іванівна, кандидат географічних наук, доцент кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру; Тортік Микола Йосипович, кандидат географічних наук, доцент кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру.
Контактний телефон	(067)9362321, (093)8529968
Е-mail:	grunt.ggf@onu.edu.ua, v.trigub07@gmail.com
Робоче місце	кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру
Консультації	очні консультації: вівторок з 16.00-18.00

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватися наступним чином:

e-mail: grunt.ggf@onu.edu.ua, v.trigub07@gmail.com

телефон: (067)9362321, (093)8529968.

аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ (місце даної дисципліни в програмі навчання; мета курсу; тематика)

Предметом вивчення дисципліни є вивчення землеробства як науки, що вивчає загальні прийоми вирощування сільськогосподарських культур, розробляє способи найбільш раціонального, екологічного, технологічного і економічно обґрунтованого використання землі, підвищення і відтворення родючості ґрунту для збільшення врожайності сільськогосподарських культур; вивчає сукупність суспільно-виробничих відносин у с/г, характер прояву та економічність сучасних форм господарювання в умовах ринкових відносин.

Пререквізити курсу: лекційний курс та практичні і лабораторні заняття з курсу "Основи с/г виробництва та аграрної економіки" викладається після засвоєння студентами наступних дисциплін: «Ґрунтознавство і географія ґрунтів», «Геоботаніка з основами ботаніки», «Біологічні ресурси та їх охорона». «Біогеографія з основами екології», «Ґрунтово-земельні ресурси України та світу», «Біогеографічні та ґрунтознавчі дослідження», «Правові основи використання ґрунтово-земельних ресурсів», «Природоресурсне право з основами правознавства»

Мета курсу – надати уявлення про основні теоретичні положення наукового землеробства та рослинництва, практичні прийоми підвищення ефективної родючості ґрунтів і врожайності сільськогосподарських культур. Ознайомити студентів із закономірностями раціональної організації і ведення с/г виробництва в аграрних формуваннях, розвитку сільського господарства, формування АПК в умовах ринкової економіки, дослідженні способів поєднання праці із засобами виробництва, що сприяє підвищенню його ефективності.

Завдання дисципліни: - дати визначення термінів, що використовуються в науковій дисципліні; ознайомити студентів з факторами життя рослин і законами землеробства; усвідомити виключну роль застосування комплексу заходів по боротьбі з бур'янами та особливу роль сівозмін в системі заходів по підвищенню родючості ґрунтів і врожайності с/г культур; дати уявлення про поняття систем землеробства, їх історичний розвиток і складові частини (ланки) сучасних систем; дати характеристику біологічних особливостей основних с/г культур, їх значення в народному господарстві, ареали розповсюдження і особливості вирощування; ознайомити з чинним законодавством, що регулює земельні відносини та ресурси; усвідомити роль с/г в структурі агропромислового комплексу України; дати уявлення про пошук шляхів найефективнішого використання земельних, трудових і матеріально-технічних ресурсів в с/г; ознайомити з економічними і правовими засадами підприємництва в с/г; знати економіко-правові засади функціонування різних с/г підприємств та форм господарювання; вміти обґрунтовувати шляхи організаційно-господарського зміцнення підприємств, узагальненні нових явищ в організації і плануванні виробництва.

Очікувані результати. Студенти повинні:

знати:

- роль с/г в структурі агропромислового комплексу України;
- прийоми основного і поверхневого обробітків ґрунту;
- основні види бур'янів і їх шкідливу дію на розвиток культурних рослин;
- основні заходи по боротьбі з бур'янами;
- характеристику попередників с/г культур .
- морфологічні особливості основних польових культур і технологію їх вирощування;
- визначення термінів, що використовуються в науковій дисципліні;
- чинне законодавство, що регулює земельні відносини та ресурси;
- роль с/г в структурі агропромислового комплексу України;
- економіко-правові засади функціонування різних с/г підприємств та форм господарювання;
- економічні і правові засади підприємництва в с/г
- суть і методику визначення ресурсного потенціалу сільського господарства та його ефективності;
- основні закономірності інтенсивного розвитку сільського господарства;
- виробничо-економічні особливості ефективного розвитку сільськогосподарських галузей;

вміти:

- оцінювати вплив космічних і земних факторів на ріст і розвиток рослин.
- показувати тісний взаємозв'язок законів землеробства.
- правильно складати схеми сівозмін для різних природних зон з урахуванням спеціалізації виробництва;
- правильно формулювати основні задачі зональних систем землеробства з урахуванням ґрунтово-кліматичних умов території.
- користуватися збірниками нормативно - правових актів, науково - практичними коментарями до законодавчих актів, а також довідковими матеріалами, статистичними даними та іншими джерелами щодо тематики наукової дисципліни;
- застосовувати набуті знання і навички в процесі вирішення практичних ситуацій.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (40 год), лабораторних робіт (22 год), практичних та семінарських занять (20 год). організації самостійної роботи студентів (38 год), загальним обсягом 120 год, що становить 4,0 кредитів ЄКТС.

Основна підготовка студентів здійснюється на лекційних, практичних та лабораторних заняттях, і у значній мірі покладається на самостійне вивчення предмета студентами під час семестру. Під час викладання дисципліни використовуються методи навчання: словесні (лекція, пояснення); наочні (демонстрація Power Point); практичні і лабораторні роботи; робота з підручниками (під керівництвом викладача, самостійна робота студентів).

Перелік тем (загальні блоки)

Змістовий модуль 1. Основи загального землеробства

- Тема 1. Зміст загального землеробства.
- Тема 2. Фактори життя рослин і закони землеробства.
- Тема 3. Родючість і окультуреність ґрунтів.
- Тема 4. Бур'яни і міри боротьби з ними.
- Тема 5. Наукові основи обробітку ґрунту.
- Тема 6. Сівозміни.
- Тема 7. Системи землеробства.

Змістовий модуль 2. Основи рослинництва.

- Тема 8. Загальні питання рослинництва.
- Тема 9. Насіння і сівба.
- Тема 10. Біологічні особливості, технологія вирощування основних с/г культур.

Змістовий модуль 3. Сільське господарство в системі галузей економіки України та його особливості. Економіко-правові умови функціонування сучасних с/г підприємств і об'єднань.

- Тема 11. Предмет, методи та завдання науки і дисципліни.
- Тема 12. Агропромисловий комплекс України (АПК).
- Тема 13. Сучасні с/г підприємства і об'єднання.
- Тема 14. Економіко-правові засади функціонування фермерських господарств.
- Тема 15. Економіко-правові засади функціонування особистих селянських господарств населення.

Змістовий модуль 4. Ресурсний потенціал с/г. Ринкові механізми господарювання в с/г. Економічні і правові засади підприємництва

- Тема 16. Ресурсний потенціал с/г. Земельні ресурси та їх використання.
- Тема 17. Трудові ресурси сільського господарства.
- Тема 18. Елементи ринкового механізму господарювання. Маркетингова політика аграрних підприємств.
- Тема 19. Підприємництво як вид економічної діяльності. Економічні і правові засади підприємництва.
- Тема 20. Якість сільськогосподарської продукції та конкурентоспроможність аграрних підприємств.

Рекомендована література Для змістових модулів 1 і 2

Основна

1. Витязев В. Г. Общее земледелие : Учебник / В. Г. Витязев, И. Б. Макаров И. Б. – Изд-во МГУ, 1991. – 288 с.
2. Верещагин Л. Н. Атлас сорных, лекарственных и медоносных растений / Л. Н. Верещагин. – К. : Юнивест маркетинг, 2002. – 380 с.
3. Гудзь В. П. Землеробство : Підручник / В. П. Гудзь, І. Д. Примак, Ю. В. Будьонний, С. П. Танчик; за ред. В. П. Гудзя. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 464 с.
4. Доспехов Б. А. Практикум по земледелию / Б. А. Доспехов, И. П. Васильев, А. М. Туликов. – М. : Агропромиздат, 1987. – 383 с.

5. Земледелие / С. А. Воробьев, А. Н. Каштанов, А.М. Лыков и др.; под ред. С. А. Воробьева. – М. : Агропромиздат, 1991. – 527 с.
6. Лысогородов С. Д. Орошаемое земледелие / С. Д. Лысогородов, В. А. Ушкаренко. – М. : Колос, 1981. – 382 с.
7. Лозовіцький П. С. Основи землеробства та рослинництва. Книга 1. Землеробство. Навчальний посібник / П. С Лозовіцький. – К., 2010. – 268 с.
8. Основы земледелия и растениеводства / В. С. Коссинский, В. С. Никляев, В. В. Ткачев и др.; под ред. В. С. Никляева. – М. : Агропромиздат, 1990. – 479 с.
9. Основы технологии сельскохозяйственного производства. Земледелие и растениеводство / Под ред. В. С. Никляева. – М.: «Былина», 2000. – 555 с.
10. Практикум по земледелию и растениеводству / Под ред. В. С. Никляева. – М.: Колос, 1996. – 319 с.
11. Шичула М. К. Охорона ґрунтів : навч. посібник / М. К. Шичула, О. Ф. Ігнатенко, М. В. Капштик. – К. :Т-во «Знання», КОО, 2001. – 398 с.

Додаткова

1. Веселовський І. В. Атлас-визначник бур'янів. – К. :Урожай,1986.
2. Довідник агронома / За ред. В. А. Кононюк. – К. :Урожай, 1986.
3. Доспехов Б.А. Практикум по земледелию. – М : Колос, 1977.
4. Лавейкін М., Тортік М. Й., Гоголев А. І. Методичні вказівки до лабораторно-практичних занять з курсу “Основи землеробства та рослинництва”. – Львів, 1997.
5. Паньків З. П. Методичні вказівки до практичних занять з курсу “Основи землеробства та рослинництва”. Розділ “Бур'яни та заходи боротьби з ними”. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка. - 2001.

Для змістових модулів 3-4

Основна

1. Економіка сільського господарства / П. П. Руснак, В. В. Жабка, М. М. Рудий, А. А. Чалий; За ред. П.П. Руснака. - К.: Урожай, 1998. - 320 с.
2. Економіка сільського господарства / За ред. В. П. Мертенса. - К.: Урожай, 1995. - 288 с.
3. Здоровцов О. І., Мацибора В. І. та ін. Економіка сільського господарства / За ред. д.е.н., проф. О.І. Здоровцова, к.е.н., доц. В.І. Мацибори. - К.: Вид-во УСГА. - 1993. - 320 с.
4. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств. - К.: ІЗМН, 1996. - 510 с.
5. Андрійчук В.Г. Економіка аграрного підприємства. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. - К.: КНЕУ, 2000. - 355с.
6. Андрійчук В.Г.Економіка аграрних підприємств: Підручник. 2-е вид., доп. і перероблене. - К.: КНЕУ, 2002. - 664с.

Додаткова

1. Конституція України. - К.: Видання інституту законодавства Верховної Ради України, 1996. - 49 с.
2. Закон України "Про підприємства в Україні" (27.03.1991 р., із змінами і доповненнями). // Посібник по реформуванню сільськогосподарських та переробних підприємств. 2-е доповнене видання. - К.: ІАЕ УААН, 2000. - С. 205-224.
3. Закон України "Про господарські товариства" (19.09.1991 р., із змінами і доповненнями). // Посібник по реформуванню сільськогосподарських та переробних підприємств. 2-е доповнене видання. - К.: ІАЕ УААН, 2000. - С. 224-244.
4. Закон України "Про внесення змін і доповнень до Закону України "Про селянське (фермерське) господарство" // Урядовий кур'єр. - 1993. - 29 липня.
5. Закон України "Про порядок паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям" (8.08.1995). // Посібник по реформуванню сільськогосподарських та переробних підприємств. 2-е доповнене видання. - К.: ІАЕ УААН, 2000. - С. 283-285.
6. Закон України "Про оренду землі"// Урядовий кур'єр. - 1998. - 22 жовтня.

7. Закон України "Про підтримку малого підприємництва"// Урядовий кур'єр. - 2000. - 22 листопада.
8. Земельний кодекс України // Урядовий кур'єр. - 2001. - 15 листопада.
9. Закон України «Про особисте селянське господарство»// Економіка АПК. - 2003. - №9. С.150-152.
- 10 Закон України „Про фермерське господарство" // Державний вісник України. - 2003. - № 14.- С. 23-28.
11. Указ Президента України "Про заходи щодо підтримки цін і доходів сільськогосподарських товаровиробників" // Урядовий кур'єр. - 1998. - 11 червня.
12. Указ Президента України "Про підтримку сільськогосподарських товаровиробників" // Урядовий кур'єр. - 1998. - 3 грудня.
13. Указ Президента України "Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки" // Урядовий кур'єр. - 1999. - 8 грудня.
14. Указ Президента України "Про заходи щодо забезпечення формування та функціонування аграрного ринку" // Урядовий кур'єр. - 2000. - 8 червня.
15. Указ Президента України "Про заходи щодо забезпечення захисту майнових прав селян в процесі реформування аграрного сектора економіки" // Урядовий кур'єр. - 2001. - 1 лютого.
16. Указ Президента України "Про концепцію амортизаційної політики"// Урядовий кур'єр. - 2001. - 28 березня.
17. Указ Президента України "Про заходи щодо розвитку ринку вітчизняної техніки для агропромислового комплексу та збільшення обсягів її виробництва" // Урядовий кур'єр. - 2001. - 14 листопада.
18. Указ Президента України "Про додаткові заходи щодо вирішення соціальних проблем на селі та подальшого розвитку аграрного сектора економіки" // Сільський час. - 2002. - 27 лютого.
19. Постанова Кабінету Міністрів України "Про методику грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів" (від 25 березня 1995 р. № 231) // Урядовий кур'єр. - 1995. - 4 квітня.
20. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку. Інформаційно-аналітичний збірник, вип.6 / За ред. акад. УААН П.Т.Саблука. - К.: ІАЕ УААН, 2003. - 764 с.

4. Електронні інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Міністерство екології та природних ресурсів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/>
3. Наукова бібліотека ОНУ імені ІІ. Мечникова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lib.onu.edu.ua/>
4. Одеська державна наукова бібліотека імені М. Горького. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ognb.odessa.ua/>
5. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://land.gov.ua/>.
6. Національний науковий центр "Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського" НААН України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.issar.com.ua/>.

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої

максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

- Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

- Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Поточний контроль				Модульний контроль				Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4		
5	5	5	5	10	10	10	10	40	100

Підсумковий контроль за дисципліною – іспит. Іспит складає студент, який виконав усі обов'язкові види робіт, які передбачаються навчальною програмою дисципліни та під час опанування дисципліни набрав 60 і більше балів.

Для студентів, які набрали впродовж семестру сумарно меншу кількість балів, ніж мінімум для іспиту (60) допускається написання реферату за темами лекційних, практичних занять чи самостійної роботи, за які отримана незадовільна оцінка, або перескладання МК, за яку отримана незадовільна оцінка.

Самостійна робота студентів.

Робота студентів складається з самостійного вивчення з певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота (СР) контролюється у вигляді тестів, контрольних робіт, колоквиумів і звітів. Питання з тем, що відведені на самостійне вивчення включені до контрольних заходів. Увесь обсяг СР містить завдання які вимагають від студента систематичну самостійну роботу.